

Slutrapport för Levla Lärmiljön

Projektinformation

Titel:	Levla Lärmiljön	
Projekt:	Levla Lärmiljön är ett delprojekt i För- och grundskolans projekt "Hälsa Lärande Trygghet"	
Beställare:	För- och grundskolan, Umeå Kommun	
Version:	1.0	
Upprättad av:	Erik Rova, Liselott Wihlbäck, Anna Boman	Datum: [2015-06-15]
Godkänd av:		
Projektets webbplats:	http://www.umea.se/umeakommun/utbildningochbarnomsorg/elevhalsa/elevhalsanforochgrundskolan/elevhalsanshalssoframjandearbete/projektinomforochgrundskolan/larmiljo.4.1bcd46311407b7f305b34f1b.html	

Relaterade dokument

Bilaga:	Datum:	Benämning:	Beslutsinstans:
A	[2012-10-19]	Ansökan "Hälsa Lärande Trygghet"	Sociala investeringar
B	[2013-11-25]	Projektplan Levla Lärmiljön	Elevhälsan, FoG Umeå Kommun
C	[2015-06-04]	Tabeller som presenterar resultat från genomförda utvärderingsenkäter	

Sammanfattning

Levla Lärmiljön är ett projekt som pågick mellan 2013-08-19 och 2015-06-30 i för- och grundskolan i Umeå kommun. Ett stödmaterial har arbetats fram utifrån aktuell forskning, i nära samarbete med skolpersonal. Stödmaterialiet syftar till att höja kvaliteten på skolans tidiga insatser i arbetet med problemsituationer samt öka likvärdigheten i detta arbete. Materialet har implementerats på samtliga skolor i Umeå Kommun. Rektorer och skolpersonal är positiva till materialet och anser att det hjälper till att fokusera på lärmiljön och stödjer arbete med problemsituationer i tidigt skede. Samtidigt ser rektorerna att förändringsarbete tar tid, det är viktigt att fortsätta jobba för att materialet ska användas och vara en naturlig del i skolans arbete och rutiner.

Bakgrund

En fungerande skolgång är en av de starkaste faktorerna när det kommer till att motverka och förebygga ohälsa (SOU 2000:19, Gustafsson et al. 2010). Att lyckas, att få en god utbildning, att bemötas och utvecklas utifrån de egna förutsättningarna är ett viktigt steg mot en god framtid. I dagens skola lyckas vi inte så bra som vi önskar med alla elever, i synnerhet med elever som har olika typer av svårigheter (Skolinspektionen 2009, 2010, 2012 & 2014). Under senare år har vikten av tidiga insatser uppmärksammas och understrukits (Socialstyrelsen 2010a, 2010b, 2010c, Skolinspektionen 2015). "För många barn utgör ett skolmisslyckande början på en livslång resa in i utanförskap" (Ingvar Nilsson, 2011). Ett utanförskap som snabbt växer och förvärras både vad gäller mänskligt lidande och ekonomiska kostnader. Genom att arbeta tidigt, förebyggande och hälsofrämjande försöker vi hantera och undvika problem innan de vuxit sig stora, blivit befästa eller, allra helst, innan de uppstått. Det finns en önskan om att i större utsträckning involvera lärmiljön i arbetet med skolmisslyckanden. För att få till stånd verkningsfulla anpassningar och åtgärder måste vi se till samspelet mellan omgivningen och eleven. Ur den myllan springer projekt Levla Lärmiljön. Ett projekt som, genom att stimulera och stötta tidiga insatser samt fokusera på en förbättrad lärmiljö, syftar till att förebygga skolmisslyckande och utanförskap.

Syfte och mål

Levla Lärmiljön är ett delprojekt i huvudprojektet "Hälsa Lärande Trygghet". I projektansökan (Bilaga A), kan man läsa att det övergripande syftet är att "stärka kända skyddsfaktorer i förskola, fritidshem och skola". Det delprojekt som senare skulle döpas till Levla Lärmiljön, ska bidra till det övergripande syftet genom "Stöd till skolor och förskolor för

att bidra till bra lärmiljöer för barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.”

Benämningen neuropsykiatriska funktionsnedsättningar från den första ansökan har lättats upp i projektplanen (Bilaga B) för att inte exkludera elever, projektet syftar till att förbättra skolsituationen för elever med svårigheter och problematik oavsett om de uppfyller en viss medicinsk diagnos eller ej. Levla Lärmiljön ämnar bidra till ökad måluppfyllelse och hälsa för alla elever med sådana problem och svårigheter som kan förekomma i samband med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

I projektplanen presenteras projektets effektmål, alltså vilken nytta man vill att projektet leder till. Nyttan som kommer av projektet är ett långsiktigt kliv i strävan mot ökad måluppfyllelse och hälsa för aktuell elevgrupp.

Projektets effektmål

Projektmedarbetarna sammanställer ett vägledande stödmaterial som finns tillgängligt för pedagoger och rektorer. Användandet av detta material bidrar till att:

- praktiska och konkreta åtgärder blir lättillgängliga för pedagog och rektor.
- de åtgärder som genomförs förbättrar lärmiljöer och undervisning.
- de åtgärder som genomförs påbörjas i ett tidigt skede.
- en tydlig referenspunkt underlättar kommunikationen angående de åtgärder som genomförs i skolan.
- inkluderande arbetsformer praktiseras.
- de åtgärder som genomförs präglas av ett lösningsfokuserat förhållningssätt.
- likvärdigheten gällande nämnda åtgärder höjs.

För att ytterligare konkretisera vad som ska göras för att nå effektmålet formulerades produktmål. Dessa uttrycks konkret och beskriver handlingar/uppgifter som ska genomföras under projektiden.

Projektets produktmål (Att göra för att uppnå effektmålet)

P1 Förslag till arbetsprocess som pedagoger och rektorer kan använda för att tidigt stödja och möta elever med problem som liknar de som kan uppstå vid NPF.

P2 Ett användarvänligt stöd, med konkreta åtgärder och exempel, som underlättar pedagogens arbete med att tidigt stödja och möta elever med problem som liknar de som kan uppstå vid NPF.

P3 En kompetensutvecklingsinsats (med utgångspunkt i P1 och P2) är genomförd i ett antal skolor/arbetslag där behov och motivation att lära mer om inkluderande lärmiljöer finns. Samtidigt inhämtas återkoppling (angående P1 och P2) från arbetslagen.

P4 Projektet är implementerat i den ordinarie verksamheten, pedagoger och rektorer känner till och kan använda sig av framtaget vägledande stödmaterial.

P5 Ett samarbete mellan projektet och universitet är påbörjat. Kartläggning och vissa fördjupade studier genomförs av studenter.

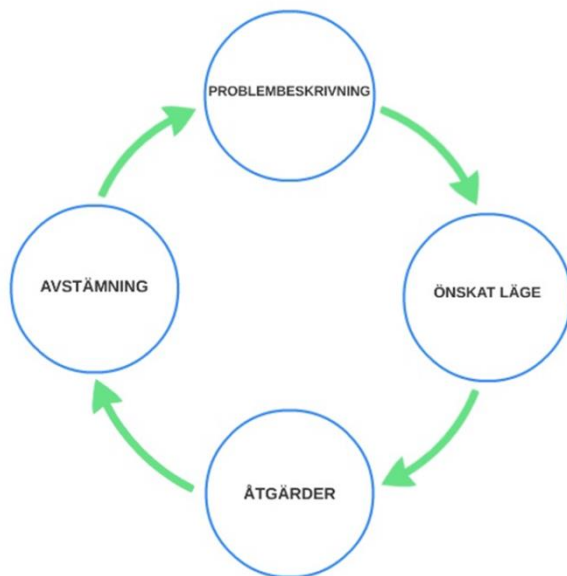
Genomförande

Projektet har pågått under två läsår. Det första handlade huvudsakligen om att utveckla det vägledande stödmaterialiet och det avslutande året bestod av implementering, utvärdering och rapportskrivande.

Projektets allra första tid handlade om orientering i aktuell litteratur, forskning men också i de yrkesverksammas upplevelser. Vi har varit intresserade av framgångsfaktorer i skolans tidiga arbete vid problemsituationer. Vad fungerar bra? Vad fungerar mindre bra? Vad vill skolpersonalen ha för typ av stöd? Vad pekar forskare och författare på för framgångsfaktorer?

I Projektplanen (bilaga B) kan man läsa att den första tiden ägnas åt att "Träffa olika aktörer, samla information och tankar från verksamheten". Informationsamlandet från forskning, litteratur och yrkesverksamma har mynnat ut i en modell av en arbetsprocess vid problemsituationer samt fyra "framgångsfaktorer", vilket sedan legat till grund för utformningen av ett vägledande stödmaterial.

Figur 1. Modell av arbetsprocess vid problemsituationer i skolan.

Tabell 1. Framgångsfaktorer i arbetet med problemsituationer i skolan.

1. Aktiv skolpersonal som tidigt anpassar för en god lärmiljö.
2. Goda relationer och involverade barn.
3. Ansvarstagande pedagog som inte tyngs av ett patologiskt individperspektiv.
4. Goda rutiner och möjlighet till kommunikation, dokumentation och utvärdering.

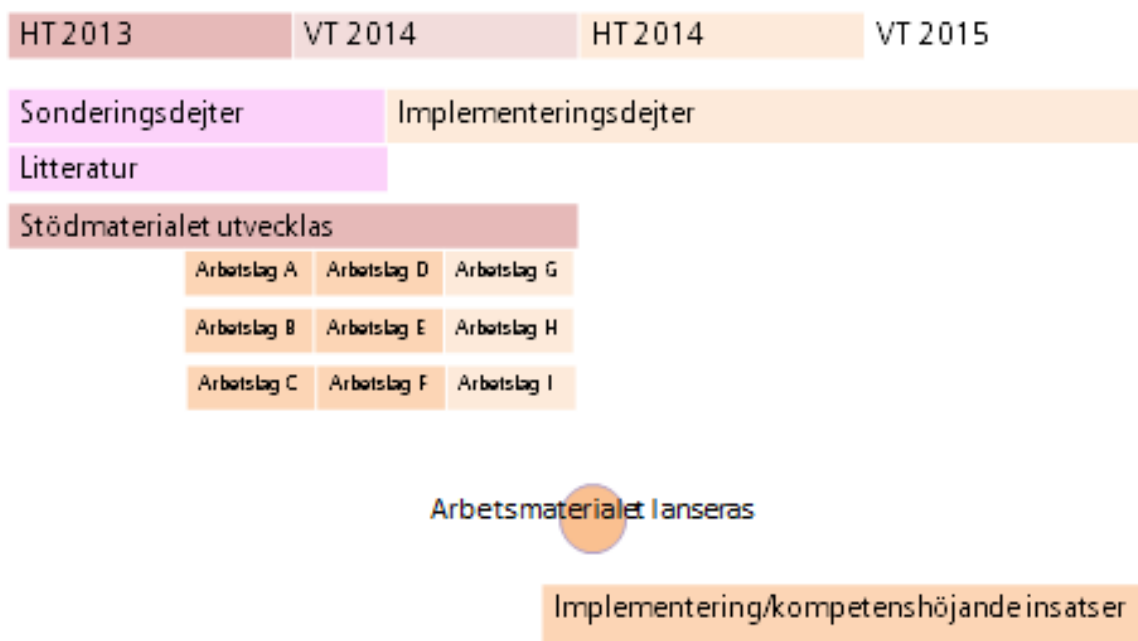
Ett utkast, en betaversion av stödmaterialet har sedan presenterats och introducerats till tre arbetslag. Dessa arbetslag har fått prova stödmaterialet och komma med synpunkter. Stödmaterialet har utvecklats och justerats och sedan introducerats för ytterligare arbetslag som i sin tur fått prova och tycka till. Sammanlagt har materialet ”provkörts” av åtta arbetslag. De åtta arbetslagens synpunkter och erfarenheter av att arbeta med materialet har beaktats då materialet justerats och färdigställt. Stödmaterialet består av tre formulär och en anpassnings- och åtgärdsbank.

I början av projektets andra år (september 2014) publicerades det vägledande stödmaterialet på kommunens webbplats. I samband med publiceringen och färdigställandet av materialet planerades det andra årets implementeringsinsats. Rektorer, specialpedagoger och elevhälsopersonal informerades och utbildades i ett första steg, därefter erbjöds all skolpersonal informationsträff/utbildning i materialet. Slutligen genomfördes fördjupningsträffar tillsammans med intresserade arbetslag, skolor och yrkesgrupper.

Projektets avslutande termin har förutom fördjupningsträffar ägnats åt utvärdering, förankring, revidering och slutrapportering. Materialet har gått igenom utifrån synpunkter och erfarenheter från skolpersonal och skolledare. En grafisk uppfräschning har också genomförts då Umeå kommun under projekttiden uppdaterat sin grafiska profil. Det uppdaterade stödmaterialet finns publicerat på Umeå Kommuns hemsida (juni 2015). Efter önskemål från förskolechefer har också en förskoleversion av formulären med anpassad terminologi och illustrationer publicerats (juni 2015).

Figur 2. Tidsplan.

Tidsplan

Projektorganisation

Projektmedarbetare:

- Anna Boman, specialpedagog
- Erik Rova, leg. psykolog
- Liselott Wihlbäck, specialpedagog

Styrgrupp:

- Gunnar Olofsson, Biträdande verksamhetschef För- och grundskolan, Ulrika Hurdén SO-chef, Marie Blomberg SO-chef, Ylva Rune utvecklingschef, Nanna Forsgren chef IFO Unga, Kajsa From-Rundblad chef elevhälsan samt adjungerad Stefan Nybom.

Samverkan:

- I startskedet av stödmaterialets utveckling träffade projektmedarbetarna arbetsterapeuter från Hjälpmedel Västerbotten för att samarbeta och diskutera anpassningar.

Resultat och diskussion

Nedan följer en genomgång av de produktmål som formulerades i projektplanen (bilaga B).

”P1 Förslag till arbetsprocess som pedagoger och rektorer kan använda för att tidigt stödja och möta elever med problem som liknar de som kan uppstå vid NPF.

P1.1 Skapa en försöksmall

P1.2 Provköra mallen i 9 arbetslag, lägre resp högre årskurs.

P1.3 Intervjuer med arbetslaget/elever för att finna tendenser

P1.4 Revidera och utveckla mallen”

P1 är uppnått. Ett utkast skapades och provkördes i 8 (inte 9) arbetslag. Materialet justerades och utvecklades utifrån arbetslagens upplevelser och synpunkter. Ett stödmaterial bestående av tre formulär och en anpassnings- och åtgärdsbank är framtaget.

”P2 Ett användarvänligt stöd, med konkreta åtgärder och exempel, som underlättar pedagogens arbete med att tidigt stödja och möta elever med problem som liknar de som kan uppstå vid NPF.

P2.1 Inventera metoder och verktyg som finns att tillgå.

P2.2 Paketera metoder och verktyg utifrån förmågor tex tidsuppfattning, förklara vad det betyder och ge konkreta exempel.

P2.3 Presentera de paketerade metoderna och verktygen i digital form, informatörs stöd kan komma att behövas.”

P2 är uppnått. En del i Levla Lärmiljöns stödmaterial är anpassnings- och åtgärdsbanken, vilken innehåller konkreta och lättillgängliga beskrivningar av insatser för att möta elever som hamnar i problemsituationer. För att undvika att eleven blir problembärare och för att stanna i ett pedagogiskt, förebyggande perspektiv ligger fokus på personalen, lärmiljön och anpassningen snarare än eleven, förmågor och brister.

"P3 En kompetensutvecklingsinsats (med utgångspunkt i P1 och P2) är genomförd i ett antal skolor/arbetslag där behov och motivation att lära mer om inkluderande lärmiljöer finns. Samtidigt inhämtas återkoppling (angående P1 och P2) från arbetslagen.

P3.1 Göra ett förslag som kommuniceras med skolområdeschefer, konkret, tidsperspektiv

P3.2 Rektorer/so-chefer ansöker om kompetensinsats till sin skola

P3.2 Genomföra kompetensutvecklingsinsats på ca 9 olika skolor/arbetslag från olika skolområden."

P3 är uppnått. Stödmaterialiet provkördes i 8 (inte 9) arbetslag. Arbetslagens upplevelser och synpunkter undersöktes genom kvalitativa och kvantitativa frågor. Materialet justerades efter personalens synpunkter. Det nära samarbetet med arbetslagen påverkade utformning och användarvänlighet på ett positivt sätt. Ett stödmaterial bestående av tre formulär och en anpassnings- och åtgärdsbank är framtaget och publicerad i digital form på kommunens hemsida.

"P4 Projektet är implementerat i den ordinarie verksamheten, pedagoger och rektorer känner till och kan använda sig av framtaget vägledande stödmaterial.

P4.1 Elevhälsan är informerad.

P4.2 Skolledarna är informerade.

P4.3 Samtliga pedagoger i Umeå är informerade."

P4 är uppnått. Huruvida projektet till fullo är implementerat är svårt att uttala sig om i skrivande stund. En övervägande majoritet av kommunens rektorer uppger att materialet används i skolans arbete med tidiga insatser. Flera rektorer ser samtidigt att implementeringsarbete tar tid och att de kommer att jobba vidare för att implementera stödmaterialiet i skolans rutiner och tidiga insatser. Elevhälsopersonal, skolledare och skolpersonal har informerats och utbildats i användandet av det vägledande stödmaterialiet.

"P5 Ett samarbete mellan projektet och universitet är påbörjat. Kartläggning och vissa fördjupade studier genomförs av studenter.

P5.1 Upprätta kontakt med psykologiska och pedagogiska institutionen

P5.2 Göra förslag på olika fördjupningsområden"

P5 är uppnått. Vi har under projekttiden haft kontakt med Institutionen för Psykologi och Pedagogiska Institutionen vid Umeå Universitet, vilket resulterat i två uppsatser; Agneta

Vestergren (2015) "Tidiga insatsers betydelse i lärmiljön – en studie av ett elevhälsoprojekt om lärmiljö från ett specialpedagogiskt perspektiv" samt Josefine Carlsson och Selma Ross (2015) "Skolpsykologer berättar om det salutogena perspektivet inom elevhälsan - Kommunikation som brygga". Projektmedarbetarna har föreläst om projektet för studenter och yrkesverksamma.

Projektets produktmål är uppnådda. Projektmedarbetarna har sammanställt ett vägledande stödmaterial som finns tillgängligt för pedagoger och rektorer. Ambitionen och förhoppningen är att uppnådda produktmål på sikt ska leda till att effektmålen uppnås. Huruvida effektmålen är uppnådda är dock för tidigt att avgöra. Skolpersonal och skolledares upplevelser av Levla lärmiljöns stödmaterial har undersökts via enkäter. I tabellerna I, II, III och IV (Bilaga C) finns resultat från dessa enkäter i tabellform. En mycket hög andel av rektorerna angav att materialet används på deras skola. En väldigt stor andel av de pedagoger som använde materialet och de allra flesta rektorerna var positivt inställda. Skolpersonal och rektorer upplever att Levla lärmiljöns stödmaterial hjälper till att fokusera på lärmiljön, hjälper till att involvera eleverna i arbetet med problemsituationer, hjälper till att arbeta lösningsinriktat samt att kommunicera i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Skolpersonal och rektorer upplever att Levla lärmiljöns material är ett stöd för skolan i det tidiga arbetet med problemsituationer.

Skolpersonal och rektorer tillfrågades också om vilka hinder för och svårigheter i användandet av materialet. Vissa synpunkter återkommer i både rektorers och skolpersonalens svar, genomgående finns en tidsaspekt att ta hänsyn till. Antingen behöver arbetet och processen få ta tid innan det sätter sig eller så är tid en bristvara som förhindrar att arbetet kan börja. Det finns en stor vilja att använda materialet men också, på vissa håll, en uppfattning om att ytterligare implementeringsarbete behövs. En rektor säger: "Det behövs någon/ några som driver arbetet på skolan för att det ska användas och utvecklas, som rektor måste jag följa upp och också hålla ut." En annan rektor menar: "Det är positivt och vi kommer att använda det (Levla lärmiljöns stödmaterial) på vår skola och det kommer vara en del av vår elevhälsoplan. Vi är väldigt positiva till materialet, men vi måste få tid att få alla att börja använda det."

Sammanfattningsvis har stödmaterialen fått ett mycket positivt mottagande av både skolpersonal och skolledare. De beskriver att Levla lärmiljöns material är ett stöd i skolans tidiga insatser. Materialet används på de flesta skolorna i kommunen.

Det behövs mer utvärdering framledes. Det behövs mer information om var, när, hur och av vilka stödmaterialen används. Framgångsfaktorer och utvecklingsområden gällande implementeringen behöver undersökas.

Lärdomar och slutsatser

- Levla lärmiljöns stödmaterial är efterlängtad och uppskattad.
- Levla lärmiljöns stödmaterial används på de flesta grundskolor i Umeå kommun.
- De som använder stödmaterialen upplever att de hjälper dem i deras tidiga insatser vid problemsituationer i skolan. Materialet är ett stöd att involvera eleverna.
- Att både utvecklandet och implementeringen av materialet fått stöd och legitimitet från kommunens skolledning har varit en framgångsfaktor. Att vara förankrad av skolledningen har varit oerhört viktigt och tacksamt.
- Under implementeringsarbetet har det varit mycket viktigt att förankra i flera nivåer. De ambassadörer som tagit till sig materialet och spritt det vidare har varit nödvändiga.
- På de skolor som stödmaterialen införlivats i de egna rutinerna och skolans formella strukturer används materialet på ett mer omfattande sätt än på de skolor där pedagogerna inte får stöd av rektor, rutiner eller strukturer.
- De skolor som avsatt tid och plats för att jobba med stödmaterialen använder materialet i större utsträckning än på de skolor som inte har något forum.
- Implementeringsarbete tar tid, mycket tid. Det är viktigt att se långsiktigt och strategiskt för att "få igång" ett stödmaterial.
- Fritidspersonal som arbetat med materialet har varit positiva och uttryckt att varit ett stöd för att skapa samsyn och dela med sig av framgångsrika strategier.
- Materialet ligger tillgängligt och är öppet att använda även för andra skolor och kommuner. Vi har uppskattat feedback och diskussioner med skolpersonal från andra delar av landet!
- Förskolechefer och förskolepersonal har efterfrågat ett motsvarande material riktat till förskolan. Även om det inte legat inom projektets planering har vi skapat en förskoleversion av formulären med anpassad terminologi och nya illustrationer.

Övertagandeansvar och vidare utvärdering

Nu är projektet Levla lärmiljön avslutat. Projektmedarbetarna går vidare till nya uppdrag men stödmaterialen finns kvar. Elevhälsan i Umeå kommun äger och förvaltar materialet. Det är viktigt att materialet hålls uppdaterat, det bör ses över åtminstone en gång per år för att vara aktuellt. För att stödmaterialen ska fortsätta användas är det önskvärt att det finns medarbetare som kan introducera, utbilda och stödja andra i att använda materialet.

Projektets huvudfokus har varit att producera och implementera ett stödmaterial, inom ramen för det två åriga arbetet är tiden och resurserna knappa för att också utvärdera och

följa upp på ett tillfredsställande sätt. Vidare utvärdering är nödvändig. Vi önskar och föreslår att följande ska undersökas vidare:

- Det vore bra med en bred enkät till fler skolpersonal på fler skolor. Det är intressant att få en tydligare bild på skolpersonalens upplevelse av materialet, hur, när och i vilken omfattning de använder materialet.
- För att få en ökad förståelse för implementeringsarbetet vore det värdefullt med jämförelser mellan skolor och skolområden.
- En uppföljande och kompletterande enkät till rektorer vore bra, många nämner tidsaspekten som viktig och det vore spännande att följa upp.
- Det vore intressant att på något sätt fånga upplevelsen och funktionen av de många "ambassadörer" som hjälper till att sprida stödmaterialet (specialpedagoger, psykologer kuratorer etc.)
- Det vore önskvärt att titta närmre på rektorernas implementeringsarbete för att få mer kunskap om framgångsfaktorer och fallgropar ur deras perspektiv.
- Stödmaterialet har fått ett positivt mottagande av personal på fritids. De tycks ha uppskattat ett strukturerat sätt att möta problemsituationer. De har beskrivit att materialet bidragit till bättre diskussioner och förbättrad kunskapsöverföring mellan skola och fritids. Detta vore intressant att titta närmre på.
- Stödmaterialet består av formulär och en anpassnings- och åtgärdsbank. Formulären har gjorts i en förskoleversion med anpassad terminologi och illustrationer. Förskolepersonalen har inte introducerats och utbildats. Det vore värdefullt att fundera över om en implementeringsinsats vore på sin plats i förskolan. Det vore också självfallet intressant att utvärdera vad förskolepersonalen tycker om materialet.

Referenser

- Carlsson, Josefin & Ross, Selma. (2015). "Skolpsykologer berättar om det salutogena perspektivet inom elevhälsan - Kommunikation som brygga". Umeå Universitet.
- Gustafsson, J.-E., Allodi M. Westling, Alin Åkerman, B. Eriksson, C., Eriksson, L., Fischbein, S., Granlund, M., Gustafsson, P. Ljungdahl, S., Ogden, T., Persson, R.S. (2010). "School, learning and mental health: a systematic review" Stockholm: The Royal Swedish Academy of Sciences, The Health Committee
- Nilsson, Ingvar. (2011) "Helhetssyn och långsiktighet – strategier baserade på socioekonomiskt tänkande" Skandia Försäkringsaktiebolag
- Skolinspektionen (2009). "Skolsituationen för elever med funktionsnedsättning i grundskolan" Rapport 2009:6
- Skolinspektionen (2010). "Skolsituationen för elever med funktionsnedsättning i gymnasieskolan" Rapport 2010:4
- Skolinspektionen (2012). "Inte enligt mallen - Om skolsituationen för elever i grundskolan med diagnos inom autismspektrumtillstånd" Rapport 2012:11
- Skolinspektionen (2014). "Skolsituationen för elever med funktionsnedsättningen AD/HD" Rapport 2014:09
- Skolinspektionen (2015). "Elevhälsa - Elevers behov och skolans insatser" Rapport 2015:05
- Socialstyrelsen 2010. "Barn som utmanar - Barn med ADHD och andra beteendeproblem"
- Socialstyrelsen 2010. "Ledsna barn"
- Socialstyrelsen 2010. "Barn som tänker annorlunda - Barn med autism, Aspergers syndrom och andra autismspektrumtillstånd"
- SOU 2000:19 " Från dubbla spår till Elevhälsa — i en skola som främjar lust att lära, hälsa och utveckling" Utbildningsdepartementet, Stockholm.
- Vestergren, Agneta. (2015). "Tidiga insatsers betydelse i lärmiljön – en studie av ett elevhälsoprojekt om lärmiljö från ett specialpedagogiskt perspektiv" Umeå Universitet.

Bilagor

Bilaga A, sid 14-24. - Ansökan "Hälsa Lärande Trygghet", Umeå Kommun För- och grundskola, Sociala investeringsfonden Umeå Kommun.

Bilaga B, sid 25-29. – Projektplan för Levla Lärmiljön, Elevhälsan, Umeå Kommun För- och grundskola.

Bilaga C, sid 30-XX. – Tabeller med resultat från genomförda enkäter med skolpersonal och rektorer.

Ansökan: Medel för sociala investeringar

Ta alltid kontakt med samordnare innan du påbörjar din ansökan.

Samordnare Sociala investeringar:

Stefan Nybom, telefon: 090-16 17 19, 070-647 38 61, mejl: stefan.nybom@umea.se

När ansökan är färdig, efter samråd med samordnare, mejlas ansökan till stefan.nybom@umea.se

Sökande organisation/er För och grundskolan	Datum 2012-10-19	
Adress	Postadress	
Projekt- eller aktivitetsansvarig Gunnar Olofsson	Telefon	Mejl gunnar.olofsson@umea.se
Ansvarig chef Ann-Christine Gradin	Telefon	Mejl ann-christine.geadin@umea.se
Projektets namn Hälsa Lärande Trygghet		
Medsökande organisation/-er, namn, telefon och adress (Organisationer som aktivt deltagit i utformningen av ansökan och kommer att delta i styrningen och genomförandet av projektet) Kommundelarna, Hömefors, Sävar och Holmund-Obbola		
Huvudsaklig målgrupp för det planerade projektet samt målgruppens storlek		
☒ 0-6 år antal:ca 1000 ☐ 13-19 år antal: ☐ 0-25 år antal: ☒ 7-12 år antal:ca1000 ☐ 20-25 år antal:		

Projektid 1/1 2013-30/6 2015	Total kostnad för hela projektet 18 920 000 kr
Eventuella samarbetsorganisationer för projektet; namn, telefon och adress Landstingets hjälpmeldelscentral	
Medel för projektet har även sökts från	Medel för projektet har beviljats från

1 Kort sammanfattning av er idé

Bakgrund:

Forskningen om risk- och skyddsfaktorer har visat vilka faktorer som har generell betydelse för en ung människas förmåga att hantera alla de krav ett kommande vuxenliv kommer att ställa.

"För många barn utgör ett skolmisslyckande början på en livslång resa in i utanförskap" (Ingvar Nilsson, Helhetssyn och långsiktighet – strategier baserade på socioekonomiskt tänkande, 2011).

Denna ansökan utgör en del av ansökan om sociala investeringar i området Hälsa –Lärande –Trygghet. Både den tidigare ansökan och denna kompletterande ansökan har sin utgångspunkt i att säkerställa tidiga insatser inom områden som i forskning visat sig vara starka risk och skyddsfaktorer.

En omfattande vetenskaplig litteratur visar att ett gott samspel mellan föräldrar och barn minskar risken för ett stort antal hälsoproblem (Stewart-Brown 2008). Vid sidan av detta visar jämförelser av hälsan mellan olika länder att en nations satsning på skola verkar vara den enskilda faktor som betyder mest för folkhälsan (Safaei 2006). Förklaringen är sannolikt att utbildning främjar utveckling av kompetenser och att kompetenser i sin tur främjar hälsa. God hälsa främjar också lärande, dvs. det föreligger en växelverkan mellan hälsa och lärande. Vissa svårigheter eller funktionsnedsättningar kan göra barn mer sårbara för förhållanden omkring dem. Några faktorer som kan ha negativ inverkan på barns fortsatta utveckling är:

- Bristande språklig förmåga med svårigheter att sätta ord på tankar och känslor.
- Inlärningssvårigheter
- Bristande självkontroll med en låg tolerans för frustrationer.
- Bristande social kompetens, svårt att få och behålla vänner.
- Bristande självförtroende och en negativ självuppfattning. (Ofta känslor som en följd av tidigare misslyckanden.)

Barn som upplever någon eller flera av dessa svårigheter eller riskfaktorer blir ännu mer beroende av förhållandena i familjen samt i förskolan och skolan.

Kunskaper och kompetenser inom förskola och skola att möta barns upplevda svårigheter är av stor betydelse för barns utveckling och hälsa. Om den grupp barnet ingår i präglas av trygghet, värme och av acceptans för varandras olikheter har det mycket lättare för att uppleva sin omvärld begriplig än om det ständigt är osäkert på om något oförutsett ska hända.

Den tidigare ansökan "Hälsa-Lärande-Trygghet" tar sin utgångspunkt i behovet av förbättrade samlade

psykosociala insatser genom ett ökat samarbete mellan skolans elevhälsa och socialtjänstens individ och familjeomsorg samt hälsa och sjukvård. Fokus i det projektet ligger på barn, unga och familjer som är eller borde ha varit identifierade.

Denna ansökan tar sin utgångspunkt i de skyddsfaktorer som skolor, förskolor och fritidshem kan bidra med så att barn och ungdomar lyckas i skolan och slutför sin utbildning med en tro på sin förmåga och med en god självkänsla. Dessa två projektansökningar kompletterar varandara mot målet att investera i åtgärder som skapar bättre förutsättningar för skola och socialtjänst att tillsammans bidra till barn och elevers Hälsa, Lärande och Trygghet.

Vår idé:

Genom analyser av diagnoser, nationella prov och betyg samt analys av elevenkäter framgår en spridning mellan skolor, skolområden och kommundelar vad gäller kunskapsresultat och upplevd kvalitet.

Det finns också ett ökat efterfrågat behov av kunskaps- och kompetenshöjande stöd riktat till pedagoger och skolledare för att utveckla lärande, undervisning och lärmiljöer som bidrar till inkluderande skolor, fritidshem och förskolor.

Vi vill stärka kända skyddsfaktorer i förskola, fritidshem och skola genom att:

- Rikta kompetenshöjande insatser till skolor och skolområden i framför allt förskola och de tidiga skolåren som uppvisar särskilda svårigheter och utmaningar när det gäller att nå kunskapsmålen. Målet är att utveckla undervisning och lärmiljöer så att fler elever skall nå målen.
- Rikta stödande och förebildande insatser till pedagoger, skolledare och personer för att öka skolans, förskolans och fritidshemmets kunskaper och kompetenser att skapa trygga lärmiljöer.

Insatserna utgör olika delar i en palett av olika åtgärder som skall möta olika behov i våra verksamheter. Åtgärderna skall medföra att skolor och förskolor får bättre möjligheter att utveckla undervisning och lärmiljöer för att stärka skyddsfaktorer för de barn och de verksamheter som har mest behov av detta. Vi bedömer att dessa olika insatser kommer att stärka skolan och förskolans kunskaper och kompetenser på ett långsiktigt bestående sätt. De åtgärder som visar sig vara särskilt framgångsrika skall vara förebildande för andra skolor och förskolor. På så sätt kan ett kunskapsöverförande ske mellan skolor, förskolor och skolområden. Arbetet skall ske i samverkan skall ske med andra projekt inom området Hälsa, Lärande, Trygghet för att sträva efter insatser utifrån en helhetssyn på barn, elever, familj och lärande.

Riktade insatser till skolområden/skolor med lägre måluppfyllelse eller särskilt utmanande förutsättningar.

(Kortfattad beskrivning av delprojekten finns i bilaga)

- 1:1 Insatser för högre måluppfyllelse för nyanlända elever 12-16 år med annat modersmål än svenska
- 1:2. Pilotprojekt för utveckling av begreppsbildning och språkutveckling mot förskolor i skolområden som uppvisar särskilt utmanande förutsättningar
- 1:3. Läs- och skrivundervisning som ger alla en chans att lyckas. (ett antal skolor eller något skolområde)
- 1:4. Pilotprojekt i intensivmatematik för elever med särskilda undervisningsbehov riktat till skolområden som har särskilt utmanande förutsättningar
- 1:5. Förebyggande arbete, samverkan skola-socialtjänst (Holmsund-Obbola)

Stödande insatser till skolor och förskolor som har ett uttalat och efterfrågat behov av stöd att förbättra undervisning och lärmiljöer:

- 2:1. Stöd till skolor och förskolor för att bidra till bra lärmiljöer för barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Samarbete med hjälpmedelscentralen
- 2:2. Kompetensstöd för inkluderande undervisning av elever med grava tal och språksvårigheter.
- 2:3. Pedagogiskt stödteam - insatser för att förbättra lär- och arbetsmiljöer i de lägre åldrarna.
- 2:4. UMBRA - samarbete Naturskolan- Elevhälsan-
- 2:5. Stöd till förebyggande likabehandlingsarbete till skolor, fritidshem och förskolor

2 Problem/utmaning

Beskriv utförligt det problem ni vill åtgärda. Beskriv så konkret som möjligt och med fakta i form av sifferunderlag eller liknande.

Enligt skollagen är det ett huvuduppdrag för skolhuvudmannen att skapa goda och likvärdiga förutsättningar för barns och elevers lärande.

Det finns en stor spridning av kunskapsresultaten mellan olika skolor . Det är också stora skillnader i studieresultat mellan klasser/undervisningsgrupper inom samma skola. Detta kan indikera att skolor har olika grader av utmaningar beroende på samverkan av olika faktorer ex brist på arbetsro, bristande

systematik i arbetet med tidig upptäckt, pedagogisk kartläggning, behov att utveckla adekvata pedagogiska åtgärder.

Särskilt utsatta är barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och med grav tal och språkstörning som behöver specifika anpassningar i lärmiljö och undervisning.

Situationen i Umeå kommun

En läs- och skrivdiagnos genomförs sedan 2003 varje år i åk 3. En fördjupad analys av resultaten av läsdagnosen i åk 3 visar att andelen pojkar och flickor med behov av särskilt stöd har ökat samt att andelen eleverna med god läsförmåga har minskat de senaste två åren.

Resultaten i de nationella ämnesproven visar på en relativt stabil situation över tid. Ungefär vart 5:e barn uppnår inte nivån Godkänd i åk 3. Statistik visar också att 16-19 % av de som fått betyget Godkänd i åk 9 inte klarar A-kurserna i svenska (19 %) respektive matematik (16 %) i gymnasiet under perioden 2005 - 2009.

Tabell 1 i bilagan visar resultaten på ämnesprov i åk 3, 5 och 9

Tabell 2 i bilagan visar spridningen i studieresultat mellan skolor i Umeå Kommun.

Tabell 3 i bilagan visar på effekterna på studieresultaten i gymnasieskolan kopplat till bristande läs och skrivförmåga. (Christer Jakobssons, docent vid Linnéuniversitetet)

Idag finns i Umeå en Aspergergrupp och en ADHD-klass med anpassad undervisning. Till dessa grupper finns fler sökande än vad som kan tas emot och köer bildas. Det finns ett stort behov av ökad kompetens inom den ordinarie verksamheten om hur undervisningen bäst anpassas för denna elevgrupp så att inte efterfrågan av särskilda klasser för elever med neuropsykiatriska funktionshinder skall öka.

3 Syfte

Beskriv vilken förändring ni vill åstadkomma. På vilket sätt är detta en investering för samhället.

Syftet med projektet är att stärka kända skyddsfaktorer i förskola, fritidshem och skola genom att :

- Rikta kompetenshöjande insatser till skolor och skolområden i framför allt förskola och de tidiga skolåren som uppvisar särskilda svårigheter och utmaningar när det gäller att nå kunskapsmålen. Målet är att utveckla undervisning och lärmiljöer så att fler elever skall nå målen.
- Rikta stödande och förebildande insatser till pedagoger, skolledare och personer för att öka skolans, förskolans och fritidshemmets kunskaper och kompetenser att skapa trygga lärmiljöer.

Insatserna utgör delar i en palett av olika åtgärder som skall möta olika behov i våra verksamheter. Åtgärderna skall medföra att utveckla undervisning och lärmiljöerna för att stärka skyddsfaktorer för de

barn och de verksamheter som har mest behov av detta

Risk och skydd – behovet av tidiga insatser

Det finns en omfattande forskning som visar att över livet bestående psykisk och social ohälsa oftast grundläggs i människors tidigare levnadsår. Detta gäller i särskilt hög grad pojkar. Tidiga tecken (före 13 års ålder) hos dessa indikerar en risk för allvarliga problem i vuxen ålder. För flickor ser bilden något annorlunda ut. Här spelar tonårsutvecklingen en större roll än hos pojkar. Om detta är en faktisk skillnad eller om det snarare beror på vår oförmåga att upptäcka flickors problematik i tidiga år återstår att visa genom mer forskning.

Ingvar Nilsson visar i sin forskning att kostnaden för samhället är mycket hög för en individ som hamnar i ett livslångt utanförskap.

Citat från forskning och rapporter som stödjer innehållet i våra delprojekt:

Av alla skyddsfaktorer man känner till är utbildning en av de allra viktigaste (Socialstyrelsen, Social rapport 2010 – skolbetyg, utbildning och risker för ogynnsam utveckling hos barn.

För många barn utgör ett skolmisslyckande början på en livslång resa in i utanförskap (Ingvar Nilsson, Helhetssyn och långsiktighet – strategier baserade på socioekonomiskt tänkande, 2011)

Forskningen pekar på att brister i språkutvecklingen, förutom att vara ett problem i sig, ofta i sin tur leder till andra typer av problem, såsom beteendeproblematik och svårigheter att tillgodogöra sig undervisningen i andra ämnen. Evidens tyder på att det är viktigt att under skolans tidigare år systematiskt följa barns läsutveckling och sätta in stöd för att undvika att barnet upplever att det misslyckas (ESO-rapport 2012:2, sid 113 & 115)

Upplevelsen att inte vara en duktig läsare färgar av sig på självuppfattning och attityder till skolan allmänt. Taube (1988) visade att läsinlärningsmisslyckanden i skolstarten leder in i en ond cirkel för många elever, med sänkt självkänsla, som i sin tur leder till rädsla att misslyckas, vilket i sin tur leder till sämre läsutveckling.

Duncan m fl (2007) har visat att förskolebarns matematiska kunnande har starkt samband med senare färdigheter i skolan. Man kan rentav med viss säkerhet förutsäga hur det ska gå i matematik på högstadiet och gymnasiet.

Att ha en bra läsförmåga är en helt central färdighet för att få de sociala nycklar som behövs i dag. Det är nyckeln till kunskap, nyckeln till matematikens begreppsvärld och nyckeln till att få flera språk utöver

modersmålet. (David Ingvar, professor, jämforskare Karolinska Institutet, 2011)

Siegler & Ramani (2008) hävdar att man kan stimulera taluppfattningen redan hos förskolebarn så att underprivilegerade barn kommer i kapp sina mer gynnade kamrater och därmed får en god start i räkneinläringen i skolan

Många med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar hamnar i arbetslöshet och förtidspensionering. Unga som förtidspensioneras ökar stadigt och av dessa har flertalet adhd, autism och Asperbergs syndrom enligt en rapport till Socialförsäkringsutredningen. I fängelser finns ett stort antal långtidsdömda med obehandlad ADHD, där missbruk och låg utbildningsgrad är vanligt förekommande, BMC Psychiatry, 10:112, online 22 December 2010 doi:10.1186/1471-244X-10-112.

I

4 Mål

Ange mål. Läs i hjälpredan om formulering av mål.

Övergripande mål:

Målbeskrivningarna i båda ansökningarna HLT1 och HLT 2 utgår från att god psykisk och social hälsa främjas genom att motverka riskfaktorer och utveckla skyddsfaktorer. Denna utgångspunkt ska vara vägledande på alla nivåer- område, grupp och individ.

Elever ska lämna skolan med minst godkända betyg

Barn ska under de tidiga skolåren lära sig att läsa, skriva och tillägna sig grundläggande matematiska begrepp och grundläggande taluppfattning.

Barn ska känna trygghet i skola och fritid i sitt närområde - nolltolerans till mobbning.

Barn ska känna tillit till viktiga vuxna

Barn ska få sådant tidigt stöd att behovet av mer omfattande senare insatser minskar

5 Målgrupp

Beskriv målgruppen.

Förskollärare, lärare, skolledare på skolområden, förskolor och skolor med särskilt utmanande förutsättningar

Förskollärare, lärare och skolledare som har särskilda behov av stöd för att förbättra lärmiljöer och undervisning så att alla elever får en bra arbetsmiljö.

Lärare och rektorer som ansvarar för undervisning för elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt elever med grava tal och språkstörningar.

6 Arbetssätt/metod

Beskriv hur verksamheten eller aktiviteten konkret ska bedrivas. Motivera utifrån forskning eller beprövad erfarenhet varför ni valt detta arbetssätt eller denna metod. Beskriv tänkbara hinder för att syfte eller mål ska kunna uppnås.

Det brittiska institutet EPPI, som av många betraktas som världsledande när det gäller systematiska översikter på utbildningsområdet, har undersökt om individuell eller kollegial kontinuerlig fortbildning ger mest effekt. De kom fram till att kollegial fortbildning påverkar lärare och elever men det finns väldigt lite bevis för att individuell fortbildning gör det.

Kompetensutveckling ska vara centralt understödd, systematisk och helst innehålla inslag av extern expertis. John Hatties (utbildningsforskare från Auckland i Nya Zeeland), forskarkollega Helen Timperley med flera har i en metastudie identifierat ett antal faktorer som är viktiga för att en fortbildning ska påverka elevernas resultat:

- kompetensstödet varar en längre tid
- medverkan av extern expertis ger bättre resultat
- kompetensstödet har stöd av skolledning och det finns tillgång till expertis och tid för att processa nya kunskaper
- betydelsen av att lärarna blir engagerade i läroprocessen så att deras inläring blir djup
- pedagoger och skolledning blir utmanade i sina tidigare föreställningar om undervisning och lärande
- pedagoger och skolledare får möjligheter att diskutera

7 Organisering

Beskriv ledning och styrning av projektet och hur det operativa arbetet ska organiseras. Ange vilka roller och kompetenser som ska ingå. Ange de viktigaste samverkansparterna och hur ska samverkan ske.

Ledning och styrning av projektet skall ingå som en naturlig del i det vanliga ledningssystemet. Rektor och förskolechef i skolområdena ansvarar enligt skollagen att för organisering av arbetet på skolan/förskolan och för hur stöd till elever skall utformas. Skolområdeschefen leder och stödjer rektorers och förskolechefer ansvar som ledare för det pedagogiska arbetet på skolan/förskolan. Som stöd till rektorernas och förskolechefernas ansvar för lärmiljöer och undervisning skapas under projektiden ett ökat kompetensstöd för att höja kompetensnivån i skolor och förskolor som är i behov av detta.

Skoldirektör leder det övergripande arbetet. Den strategiska ledningsgruppen utgörs av skolområdeschefsdialogen där samtliga skolområdeschefer samt chef för elevhälsan finns.

En strategisk styrgrupp säkerställer styrning, ledning och samordning av de olika utvecklingsinsatserna inom Hälsa Lärande Trygghet.

Samordning med andra utvecklingsarbeten

Kunskapsbyggande och erfarenheter från andra redan påbörjade projekt och utvecklingsarbeten kommer att synkroniseras med projekten HLT 1 och HLT2. Bland dessa kan nämnas "Tillbaka Till Skolan", BUS - Bam- o ungdomssupporten (stärka placerade barns skolprestationer), LOTS-projektet (samordning kring barn och unga med neuropsykiatriska funktionshinder), Familjepeppen.

8 Resurser/Ekonomi

Ange belopp för respektive år och totalt. Fyll i nedanstående tabell.

Resurser	2013	2014	2015	Summa 2013-2015
Personal	4680000	7560000	3630000	15 870 000 kr
Lokal				
Utrustning				
Resor				
Utbildning/handledning	300000	300000	300000	900 000
Utvärderingskostnader	50000	50000	50000	150000
Ovrigt				
Summa kostnader				16 920 000 kr
Andra bidrag (t.ex Arvsfonden, näringsliv)				
Egen insats	lönekostnader för personal i skola och förskola samt vikariekostnader vid utbildningsinsatser	lönekostnader för personal i skola och förskola samt vikariekostnader vid utbildningsinsatser	lönekostnader för personal i skola och förskola samt vikariekostnader vid utbildningsinsatser	lönekostnader för personal i skola och förskola samt vikariekostnader vid utbildningsinsatser
Totalt belopp som söks:	5030000	7910000	3980000	16 920 000 kr

9 Tidplan

- Ange projektets hållpunkter. Förberedelse, genomförande, utvärdering etc.

1/1 2013 Projektstart för delprojekt 1:2, 1:4, 1:5, 2:4, 2:5

1/8 2013 Projektstart för delprojekt 1:1, 1:3, 2:1, 2:2, 2:3

30/6 2015 Projekten avslutas.

10 Implementering

- Beskriv hur verksamheten kan leva vidare om den är framgångsrik. Ange organisatorisk tillhörighet, och finansiering. Förankring hos ansvarig chef.

Kompetens och kunskapsstöd till pedagoger och skolledare skall bli en naturlig del i skolans arbete och utgöra en naturlig del i det stöd som rektorer och förskolechefer bygger upp inom skolområdet alternativt organiseras i den samlade elevhälsan.

Insatserna utgör delar i en palett av olika åtgärder som skall möta olika behov i våra verksamheter. Åtgärderna skall medföra att utveckla undervisning och lärmiljöerna för att stärka skyddsfaktorer för de barn och de verksamheter som har mest behov av detta. Vi bedömer dessa olika insatser kommer att stärka skolan och förskolans kunskaper och kompetenser på ett långsiktigt bestående sätt. De åtgärder som visar sig vara särskilt framgångsrika skall vara förebildande för andra skolor och förskolor. På så sätt kan ett kunskapsöverförande ske mellan skolor, förskolor och skolområden. Arbetet skall ske i samverkan skall ske med andra projekt inom området Hälsa, Lärande, Trygghet för att sträva efter insatser utifrån en helhetssyn på barn, elever, familj och lärande.

Innehållet i satsningen har förankrats hos skolområdeschefer och skolledare i förskola och skola..

11 Uppföljning, utvärdering, och erfarenhetsåtervinning

- Beskriv hur projektet följs upp under projektiden. På vilket sätt och av vem. Ange hur erfarenheterna dokumenteras och återförs till övriga verksamheter.

Uppföljning av resultat och processer kommer att ske i det ordinarie kvalitetsarbetet genom kommungemensamma enkätundersökningar, screeningar/diagnoser, nationella prov samt betyg. I vissa projekt kommer pedagogers självskattningar av undervisningen att genomföras

I delprojekt, som genomförs i nära samarbete med Umeå Universitet, kommer forskningsartiklar att publiceras.

Utvärdering av de samlade insatserna inom området Hälsa Lärande Trygghet för de fyra HLT-områdena genomförs beskrivs i den tidigare ansökan.

Projektplan för Levla Lärmiljön

Projekt:	Levla lärmiljön
Projekt id:	
Projektägare:	Elevhälsan
Ledningsansvar	Kajsa From Rundblad
Aktuell version:	13-11-25
Fastställt datum:	
Projektmedarbetare:	Erik Rova Anna Boman Liselott Wihlbäck

Bakgrund till projektet:

Att ge stöd och särskilt stöd till elever är en utmaning som alla pedagoger och rektorer ställs inför. Varje elev ska mötas utifrån sina behov och förutsättningar. Skollagen säger att stöd och särskilt stöd till elever huvudsakligen ska ges inom klassrummets ramar.

I för och grundskolan har man fört diskussioner om hur man bäst ska förebygga "skolmisslyckande". Man vill att åtgärderna fokuserar mer på att förbättra lärmiljöer och undervisning.

Elevhälsan ska arbeta förbyggande och hälsofrämjande vilket ligger i linje med grundtanken för kommunens satsning på sociala investeringar. "Medlen ska prioriteras till förmån för målgrupper där utmaningarna idag är som störst. Insatser av förebyggande karaktär och som innebär att man tidigt ger rätt stöd till barn och unga är särskilt prioriterade".

Problembild:

Elever i problem som liknar de som kan uppstå vid neuropsykiatriska funktionsnedläggningar (diagnoser såsom ADHD, Asperger, Tourettes, OCD m.fl.) kan ha svårt att klara läroplanens mål. Det är utmanande att hitta rutiner och arbetsformer för att möta dessa elever. Hur de bemöts skiljer sig mellan skolor och pedagoger, likvärdigheten uteblir.

Fokus läggs alltför ofta på individen, vilken blir problembärare. Att hitta konkreta metoder och verktyg för att hjälpa dessa elever är svårt och tidiga stödåtgärder i lärmiljön uteblir.

Vision:

Projektet bidrar till ökad måluppfyllelse och hälsa för elever med problem som liknar de som kan uppstå vid neuropsykiatriska funktionsnedsättningar genom kompetensutveckling och ett vägledande stödmaterial till pedagoger och rektorer.

1. Projektets effektmål (nyttan av projektet)

Projektmedarbetarna sammanställer ett vägledande stödmaterial som finns tillgängligt för pedagoger och rektorer. Användandet av detta material bidrar till att:

- praktiska och konkreta åtgärder blir lättillgängliga för pedagog och rektor.
- de åtgärder som genomförs förbättrar lärmiljöer och undervisning.
- de åtgärder som genomförs påbörjas i ett tidigt skede.
- en tydlig referenspunkt underlättar kommunikationen angående de åtgärder som genomförs i skolan.
- inkluderande arbetsformer praktiseras.
- de åtgärder som genomförs präglas av ett lösningsfokuserat förhållningssätt.
- likvärdigheten gällande nämnda åtgärder höjs.

2. Projektets produktmål (Att göra för att uppnå effektmålet)

P1 Förslag till **arbetsprocess** som pedagoger och rektorer kan använda för att tidigt stödja och möta elever med problem som liknar de som kan uppstå vid NPF.

P1.1 Skapa en försöksmall

P1.2 Provköra mallen i 9 arbetslag, lägre resp högre årskurs.

P1.3 Intervjuer med arbetslaget/elever för att finna tendenser

P1.4 Revidera och utveckla mallen

P2 Ett användarvänligt stöd, med **konkreta åtgärder** och exempel, som underlättar pedagogens arbete med att tidigt stödja och möta elever med problem som liknar de som kan uppstå vid NPF.

P2.1 Inventera metoder och verktyg som finns att tillgå.

P2.2 Paketera metoder och verktyg utifrån förmågor tex tidsuppfattning, förklara vad det betyder och ge konkreta exempel.

P2.3 Presentera de paketerade metoderna och verktygen i digital form, informatörs stöd kan komma att behövas.

P3 En **kompetensutvecklingsinsats** (med utgångspunkt i P1 och P2) är genomförd i ett antal skolor/arbetslag där behov och motivation att lära mer om inkluderande lärmiljöer finns. Samtidigt inhämtas återkoppling (angående P1 och P2) från arbetslagen.

P3.1 Göra ett förslag som kommuniceras med skolområdeschefer , konkret, tidsperspektiv

P3.2 Rektorer/so-chefer ansöker om kompetensinsats till sin skola

P3.2 Genomföra kompetensutvecklingsinsats på ca 9 olika skolor/arbetslag från olika skolområden.

P4 Projektet är **implementerat** i den ordinarie verksamheten, pedagoger och rektorer känner till och kan använda sig av framtaget vägledande stödmaterial.

P4.1 Elevhälsan är informerad.

P4.2 Skolledarna är informerade.

P4.3 Samtliga pedagoger i Umeå är informerade.

P5 Ett samarbete mellan projektet och **universitet** är påbörjat. Kartläggning och vissa fördjupade studier genomförs av studenter.

P5.1 Upprätta kontakt med psykologiska och pedagogiska institutionen

P5.2 Göra förslag på olika fördjupningsområden

3. Avgränsningar

Projektets målgrupp är pedagoger och skolledare på grundskolan i Umeå.

Arbeta tillsammans med 9 arbetslag i olika skolområden för att provköra det vägledande stödmaterialiet.

Fokus ligger på att utvecklandet av lärmiljöer snarare än individfokuserade åtgärder.

4. Projektets tidsplan

Projektet pågår från 19/8-2013 – 30/6 2015

Ht 2013	Träffa olika aktörer, samla information och tankar från verksamheten.
Ht 2013 - Vt 2014	Förslag till arbetsmaterial tas fram i samverkan med tre arbetslag. Processa arbetsmaterial i samverkan med ungefär 9 arbetslag till.
Ht 2014 - Vt2015	Informera pedagoger och skolledare om arbetsmaterialet som arbetats fram, detta görs i samverkan med Elevhälsan.
Vt 2015	Utvärdering, revidering och rapportering.

5. Projektets budget

Summa saknas, underlag lämnat till Gunnar Olofsson i mitten av augusti 2013.

6. Projektets organisation

Kajsa From Rundblad, elevhälsochef
Erik Rova, psykolog 85%
Anna Boman, specialpedagog och lärare, 60%
Liselott Wihlbäck, specialpedagog, 50%

Styrgrupp

Gunnar Olofsson, Ulrika Hurdén SO-chef, Marie Blomberg SO-chef, Ylva Rune utvecklingschef, Nanna Forsgren chef IFO Unga, chef elevhälsan samt adjungerad Stefan Nybom.

7. Projektexternt (beroenden, intressenter, information/förankring)

Samarbete med Hjälpmedelsverksamheten kommer att ske kring arbetet med arbetslag 3-9. Hjälpmedelsverksamheten samarbetar med projektet i framtagande av konkreta åtgärder som kan prövas av arbetslagen.

8. Uppföljning, rapportering och kvalitetssäkring i projektet

Projektet skriver en statusrapport per termin om vad som utförts.

Mätning av projektets resultat görs våren 2015 genom en enkät som går ut till alla rektorer och ett antal arbetslag. Enkätens syfte är att fånga användarnas upplevelse av hur väl våra produkter fungerar. Enkäten kan komma att kompletteras med intervjuer.

9. Övrigt kring Projektet

All dokumentation samlas i en mapp i Google Drive som delas av projektmedlemmar, samordnare samt Kajsa From-Rundblad.

Tabell A. Rektorsenkät

Enkäten skickades ut till samtliga 62 rektorer i Umeå kommun. Av de 62 rektorerna var det 43 som svarade. 39 av dessa var rektorer förskole-, lågstadie- och/eller mellanstadienivå. De resterande fyra var rektorer på högstadiet. Det vanligaste var att rektorerna jobbade från F-6.

Skolpersonal på vår skola använder sig av Levla Lärmiljöns stödmaterial			Ja, mycket	Ja, lite	Nej	Vet ej	Totalt
			4	35	3	1	43
Om materialet inte används, vad beror det på?	Finns inte behov	Tidsbrist	Fokuserar på fel saker	Svårt att använda	Annat	Inte svarat	Totalt
	2	7	0	1	16	18	44
<i>Levla lärmiljöns stödmaterial hjälper skolpersonal på vår skola att...</i>			Instämmer	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej	Ej svarat
..fokusera på lärmiljön			32	8	0	3	0
..involvera eleven/eleverna i arbetet med problemsituationer			21	15	1	5	1
..arbeta lösningsinriktat			25	13	0	4	1
..kommunicera i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd			24	17	0	2	0
Levla lärmiljöns stödmaterial...							
..bidrar till att vi, på vår skola, arbetar mer likvärdigt vid problemsituationer			16	18	1	8	0
..är ett stöd för skolpersonal på vår skola att arbeta med problemsituationer i ett tidigt skede			28	12	0	2	1

Tabell B. Pedagogenkät II

Enkäten distribuerades till pedagoger i skolområde X vid personligt besök i området. Där var det 30 pedagoger som besvarade enkäten. Enkäten skickades ut elektroniskt till pedagoger i skolområde Y. Endast 4 svar inkom. En enkät bland pedagogsvaren har inte använts i sammanställningen eftersom pedagogen angav att hen var ny och inte hade kännedom om projektet. Nio av pedagogerna som svarade undervisade i årskurs 7-9 medan åtta av pedagogerna som svarade undervisade inom spannet förskoleklass till årskurs 3.

Jag har använt mig av Levla lärmiljöns stödmaterial (formulär och/eller åtgärdsbank)			Ja, mycket	Ja, lite	Nej	Vet ej	Totalt
			1	13	19	0	33
Om materialet inte används, vad beror det på?	Finns inte behov	Tidsbrist	Fokuserar på fel saker	Svårt att använda	Annat	Inte svarat	Totalt
	11	9	0	1	5	1	27
<i>Levla lärmiljöns stödmaterial hjälper mig att...</i>				Instämmer	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej
..fokusera på lärmiljön				12	8	1	12
..involvera eleven/eleverna i arbetet med problemsituationer				6	11	0	16
..arbeta lösningsinriktat				9	12	0	12
Levla lärmiljöns stödmaterial...							
..hjälp oss skolpersonal att kommunicera i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd				9	9	0	15
..bidrar till att vi, på vår skola, arbetar mer likvärdigt vid problemsituationer				6	7	2	18
..är ett stöd för för vårt arbetslag och skolan att arbeta med problemsituationer i ett tidigt skede				10	10	1	12

Tabell C. Pedagogenkät I

Nedan följer resultatet från enkäter som delades ut vid två implementeringsträffar 13/10 2014 efter att skolpersonalen i skolområde X och Y fått information om och genom övningar bekanta sig med materialet.

	Instämmer	Instämmer till viss del	Instämmer inte alls	Vet ej/ Kan ej svara
Stödmaterialet kan bidra till lösningsinriktat arbetssätt.	62	26	1	6
Sätter fokus på lärmiljön (förhållningssätt, den fysiska, sociala och pedagogiska miljön).	64	25	0	6
Kan bidra till gemensam referenspunkt i arbetet med problemsituationer i skolan.	50	38	1	6
Stödmaterialet kan stödja ett arbete med problemsituationer i ett tidigt skede	64	25	1	5

Tabell D. Enkät med skolpersonal i samband med utvecklandet av stödmaterialet

Resultatet från enkäten som besvarades av 50 personer ur de 8 arbetslag som prövat det vägledande stödmaterialet i samband med att det utvecklades HT13-VT14.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer i någon mån	Instämmer inte alls
1. Verktuget kan bidra till en gemensam referenspunkt gällande arbetet med problemsituationer i skolan.	41	7	0	0
2. Arbetet med verktuget kan bidra till ett lösningsfokuserat arbetssätt.	42	5	1	0
3. Arbetet med verktuget sätter fokus på lärmiljön (förhållningssätt, den fysiska, sociala och pedagogiska miljön)	44	6	0	0
4. Arbetet med verktuget kan bidra till utveckling av undervisningen.	38	12	0	0
5. Verktuget kan vara ett stöd för arbetslagen och skolan att arbeta med problemsituationer i ett tidigt skede.	45	5	0	0
6. Verktugets delar är lättillgängliga.	34	15	1	0